מסורת הש"ס

לא שנו אלא שאין לה וסת לימים אלא יש לה וסת לימים ולקפיצות כיון דבמעשה תליא מילתא אימא לא קפיץ ולא חזאי אבל יש לה וסת לימים אסורה לשמש קסבר וסתות דאורייתא רבה בר בר חנה אמר אפילו יש לה וסת לימים מותרת קסבר וסתות דרבנן. אמר רב שמואל משמיה דרבי יוחנן אשה שיש לה וסת, בעלה מחשב ימי וסתה ובא עליה, אמר ליה רב שמואל בר ייבא לרבי אבא: אמר רבי יוחנן אפילו ילדה *דבזויא למטבל? אמר ליה אטו ודאי ראתה מי אמר רבי יוחנן, אימר דאמר רבי יוחנן ספק ראתה - ספק לא ראתה ואם תמצא לומר ראתה אימא טבלה, אבל ודאי ראתה, מי יימר דטבלה הוה ליה ספק וודאי *ואין ספק מוציא מידי ודאי, ולא *והתניא חבר שמת והניח מגורה מלאה פירות אפילו הן בני יומן הרי הן בחזקת מתוקנין והא הכא ודאי טבל, ספק מעושר ספק אינו מעושר וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי? התם ודאי הוא בדרב חנינא חוזאה דאמר רב חנינא חוזאה חזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן ואיבעית אימא ספק וספק הוא וכדרבי אושעיא *דא"ר אושעיא מערים אדם על תבואתו ומכניסה במוץ שלה כדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר, ואכתי אין ספק מוציא מידי ודאי *והתניא מעשה בשפחתו של מסיק אחד ברימון שהפילה נפל לבור ובא כהן והציץ בו לידע אם זכר אם נקבה ובא מעשה לפני חכמים וטיהרוהו מפני שחולדה וברדלס מצויים שם והא הכא דודאי הפילה נפל, ספק גררוהו ספק לא גררוהו וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי? לא תימא הפילה נפל לבור אלא אימא במין

*) פסחים ט' ע"א: [תוספתא דאהלות פט"ו]

לא שנו · הא דתנן בחזקת טהרה דמשמע אפילו הגיע עת וסתה : **אלא באין לה וסת לימים** · לתודייהו בלא קפיצה אלא לקפיצה ולימים : **מחשב ימי וסתה** · אם שהה בדרך שבעה ימים אחר וסתה דעכשיו עומדת בימים שיכולה להטהר אפילו הגיע וסתה אמרינן טבלה ואין צריך לשאלה : **דבזויא** · בושה היא לטבול עד שיפייסנה : **ודאי ראתה מי א"ר יוחנן** · שלא יהא צריך לשואלה ואפילו היא זקנה : **אימר טבלה** · וכיון דטעמא דר' יוחנן משום ספיקא הוא לא שנא ילדה לא שנא זקנה : **הוי ספק** · להיתר : **ודאי** · לאיסור : **ואין ספק מוציא** · את הדבר מידי ודאי שלו : **והא הכא דודאי טבל** · דהא חזינן שנגמרה מלאכתן וממורחין הן : **איבעית אימא ספק וספק הוא** · דכי היכי דמספקא לן אי מעשרי אי לא ה"נ מספקא לן דלמא לא טביל ולא איחייב במעשר דאימא כרבי אושעיא עיילה ומכניס במוץ שלה דאין טבל מתחייב במעשר אלא בראיית פני הבית כשרואה את הפתח וכיון דבשעת ראיית פני הבית לא נגמרה מלאכתו למעשר תו לא מיחייבא אע"פ שהוא דשה וממרחה לאחר שהכניסה, מידי דהוה אמכניס פירות דרך גגו וקרפיפו לבית אפילו היא ממורחת דקיימא לן דפטורה מן המעשר הואיל ולא ראתה את הפתח : **כדי שתהא בהמתו אוכלת** · אפי' לאחר מירוח והכי נקט בהמתו דאילו אמאכל אדם לא מצי למימר הכי דאי נמי לא מחייב מדאורייתא רבנן גזרו על אכילת קבע אפי' בדבר שלא נגמרה מלאכתו אבל מאכל בהמה קבע שלה עראי חשיב לה דתנן במסכת פאה (פ"א מ"ו) מאכיל לבהמה לעשות ולחיות עד שימרח הילכך כל כמה דלא חל עליה שם טבל דאורייתא מאכיל לבהמתו והכא כיון דאיכא למימר דעביד לה כרבי אושעיא מותרין לאדם דלגבי איסורא דרבנן מהניא חזקת חבר : **אם זכר הוא כו'** · כהן חכם היה ומורה הוראות ומתכוין להורות לה ימי טומאה וטהרה אי נמי שגורה אצלו בבית ונוגעת בתרומתו ורוצה להזהר ממנה כל ימי טומאתה וי"א לידע אימתי יהא זמן הבאת קרבנה אם יתרע במשמרתו אם לאו ולא סבירא לי דבשביל (א) [אותו] עולה אחת נכונה משמרה לא פייל האי כהן נפשיה להכי ועוד שהרי היא יכולה לאחר קרבנה כל זמן שתרצה וגם לשון ראשון אינו נראה דאי חכם הוא כלום הוא בא להאהיל ולעבור על לאו דטומאת מת אלא כהן עם הארץ היה או קטן וגררתו אשה להגין ולראות : **וטהרוהו** · מאהל המת :

במין

אפילו ילדה דבזויא למיטבל · פ"ה אפי' נערה שבושה לטבול ומשני ודאי ראתה מי א"ר יוחנן קך נמי כיון שלא ראתה בודאי שרי רבי יוחנן ואינו מיושב ור"ח מפרש וכן ר"ת אפי' ילדה דבזויא למיטבל פי' שהולידה ומפחדת לטבול תוך ל' כדאמר בפ' מפנין (שבת דף קכט·) דבת רב חסדא טבלה תוך שלשים ללידה ואלמה ואמטיה רבא *לערסא ואיתסיאת והשתא אתי שפיר דא"ל ודאי ראתה מי א"ר יוחנן א"כ יולדת אפילו לא היתה דואגת לטבול לא יתיר רבי יוחנן דספק טבילה אינו מוציא מידי ודאי ראתה ובזיז לשון פחד כההיא דפ"ב דיבמות (דף ס·) לא מיבעיא אבין דבזיז בריה מיניה מיהו בפ' אלו דברים (פסחים דף סב:) משמע שהוא לשון בושת גבי יבמתו בזיזא מיניה ובפ' ב"ש (יבמות דף קיז·) מבזו בזיז מיניה מיהו גם יש לפרש לשון פחד ובערוך *פי' לשון בושת: **חבר** שמת והניח מגורה מלאה פירות כו' · בפ"ק דחולין (דף י·) גבי שחט ונמצא סכין פגומה קאמר נמי אין ספק מוציא מידי ודאי ולא מייתי מהך דחבר ושפחה משום דהכא הוי ספק טוב ורגיל ואפי' לקולא מוציא מידי ודאי וה"נ לא שייך לאתויי הא דהתם דטבל ועלה דאתי ספק ומוציא מידי ודאי דהתם היינו משום דהוי לחומרא :

בהמתו אוכלת · דוקא בהמתו כדפ"ה דכל מה שהיא אוכלת מיקרי עראי אבל אדם אסור מדרבנן לאכול אכילת קבע וכן משמע בתוספתא ומייתי לה בפ"ק דביצה (דף יג·) הכונס לבית שבלים לעשות מהן עיסה אוכל מהן עראי ופטור וכן משמע נמי מדנקט בהמתו והא דפריך במכות בפרק רבי ישמעאל (דף טז·) אמאי דקאמר מירוח העובד כוכבים אינו פוטר משום בעלי כיסים פירוש עשירים שמוכרין תבואתן לעובדי כוכבים קודם מירוח וחוזרין וקונין אחר מירוח אפשר דעביד כר' אושעיא פירוש שיוכל להערים ולפטור שיכניס התבואה במוץ שלה ומה הועילו חכמים בתקנתם משמע דלגמרי פטור ה"פ עביד ליה כרבי אושעיא ובמידי דמאכל בהמה מה הועילו חכמים בתקנתם מיהא אי מירוח העובד כוכבים אינו פוטר רק ערלי כמו שהיה קודם מירוח אתי שפיר אך צ"ע בשילהי פ"ק דבכורות (דף יא:) והשתא קשה כיון דהוי ודאי טבל לענין אכילת קבע אפילו הכניסה במוץ כדפרישית הכי אתי ספק ומוציא מידי ודאי דהשביקן להו בחזקת מתוקנים וליכא למימר דספק מוציא מידי ודאי דרבנן דהא בפרק קמא דפסחים (דף ט·) פריך מיניה אהא דקאמר התם כל מקום שחולדה וברדלס מצויין שם אין צריך בדיקה בא ודאי ותנן צריך בדיקה דספק אבל אין מוציא מידי ודאי ופריך מהך דחבר ומשני ספק וספק הוא כדרבי אושעיא והשתא מ"מ חזינא הכא דמוציא מידי ודאי דרבנן ובדיקת חמץ נמי הוי דרבנן ובדיקה דמדאורייתא בבטול בעלמא סגי ואומר ר"י דמתניתי' דהתם איירי שלא בטלו דהוי ודאי דאורייתא ועוד אומר ר"י דהא דקאמר הכא דהוו בחזקת מתוקנים היינו בהכך דלא חזו אלא לבהמה : **כדי** שתהא בהמתו אוכלת · משמע דבטבל טבלה פני הבית אפילו בהמתו נמי לא אכלה ותימה לר"י מ"ש מסתר הגאות הטרו דלא מצינו טבל שיהיה אסור בהנאה וי"ל דדרשינן בבמה מדליקין (שבת דף כו·) גבי אין מדליקין בטבל טמא משום דכתיב את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת טהורה ואחת טמאה מה טהורה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך אף טמאה כן דהיינו הדלקה והדר גמר טהורה מטמאה דמיתסרה בהדלקה קודם הרמה וה"ה למאכיל לבהמתו וכל שאר הנאה של כילוי ומהכא נמי ממעטינן דאין ישראל מאכיל לבהמתו כרשיני תרומה : [וע"ע תוס' פסחים לג· ד"ה מתמנין לו] : **בשפחתו** של מסיק · משמע דשפחה מטמאה בלידה וכן מוכח בפ' רבי אליעזר דמילה (שבת דף קלה:) דקאמר לקח שפחה ונתעברה אצלו זהו יליד בית שנימול לשמונה והתם קאמר כל שאין אמו טמאה לידה אינו נימול לשמונה ובת"כ תניא נמי בהדיא אין לי אלא בני ישראל גיורת ושפחה בין משוחררת ובין שאינה משוחררת מנין ת"ל אשה ונראה דהא דיליף לאינה משוחררת מאשה אסמכתא בעלמא הוא ותנא אחריני נקט לה דבפ"ק דכריתות (דף ז·) משמע מג"ש דלה לה אחות ובפ' הערל (יבמות דף עד:) לא יליף מאשה אלא גיורת ומשוחררת ושאינה משוחררת אינו מזכיר שם *) : **ובא** כהן והציץ · אומר ר"ת דהכהן שוטה היה דאפילו אם נאמר דשל גבירתה היה והכהן זה קרוב היה לא היה לו לטמאות דאמר בת"כ דאין כהנים מטמאין לנפלים דבעינן דומיא דאביו ואמו ועוד דכהן לא היה לצורך כמת : **ספק** גררוהו הכא ספיקא כו' · ואם תאמר והאי בור היכא קאי אי ברה"ר אפילו בספקא אחת טהור אי ברה"י מאי משני שהפילה כמין נפל לבור **) והאמר דברה"י כל ספקות שאתה יכול להרבות טמא וי"ל דגרירת חולדה וברדלס הוי ספק הרגיל וקרוב לודאי ותדע דאפילו מידי ודאי בעי למימר שמוציא זה הספק ואומר ר"י דצריך למימר דרגלי הכהן היו ברה"ר ואי רגליו היו ברה"י ניחוש דלמא גררוהו כנגד רגליו וטומאה בוקעת ועולה דע"כ ליכא בחוריכן פותח טפח דכי איכא מאי מועלת גרירה והא בפותח טפח מביא הטומאה ועוד י"ל דרגלי הכהן ברשות היחיד וגררוהו ואלטוה הוי ספק הרגיל : **מסיק** · בסמ"ך גרס שהיה מוסק זיתים :

ותוספת

*) [ועי' תוס' יבמות עה: ד"ה השפחה מנין] **) [וע"ע טהרות פ"ו מ"ד]

תוספי הרא"ש

א"ר יוחנן אפי' ילדה דבזויא למטבל · פרש"י אשה בחורה שבושה לטבול · וקשה מאי קאמר אטו ודאי ראתה מי קאמר ר' יוחנן וכי אשה בחורה ודאי ראתה · לכן נראה לפרש אפי' ילדה כלומר אם ילדה אשתו ולד ושהתה כדי טבילה שיראה לטבול כדאמרינן בסוף במה מדליקין גבי ברתיה דרב חסדא דאספיוה לערסא בתרית דרבא · ומי' גם לרש"י ניחא דה"פ אטו ודאי ראתה אפי' בוקינה מי א"ר יוחנן וכיון דרבי יוחנן לא איירי אלא בספק ראתה משום דהוי ספק ספיקא בילדה נמי הוי ספק ספיקא ואין ספק מוציא מידי ודאי הכא משום הוא שאין לספק להוציא מידי ודאי אלא הכא מיירי בספק הרגיל וקרוב לודאי וכן הוא דפ"ק דפסחים ובע"ז פ' כל הצלמים · והאי ספק ודאי דהכא לא שייך להוא דפ"ק דחולין דשוחט ספק פגים ועצם ודאי פגים ואין ספק מוציא מידי ודאי ומייתי עלה הוא דטבל ועלה תמצא עליו דבר ורוצה והתם אין ספק כל כך [illegible]

נגלגל השובר כוכבים פוטר מירוח דעובד כוכבים אינו פוטר גזירה משום בעלי כיסין ופריך נגלגל נמי ומשני אפשר דאפיק לה פחות מה' רבעים מירוח נמי אפשר דעביד ליה כר' אושעיא ואי לבהמתו דוקא קאמר ר' אושעיא מאי פריך ניחא ליה מפי למיעבד ע"י עובד כוכבים כדי לפטרה לגמרי · וקשה לפי' דבפ"ק דיו"ט תניא הכונס שבלים לעשות עיסה אוכל מהן עראי ופטור וסתמא הכונס לבית קאמר ובתוספתא קתני בהדיא הכונס שבלים לבית והכונס שבלים היינו במוץ וקתני אוכל עראי דוקא ת"ק לפי' למ"ד בהשוכר את הפועלים החטין ושעורין דבני גורן ניטהר בגורן תלינהו רחמנא ואם עשאן גורן בשדה נתחייבו במעשר אפילו בלא ראיית פני הבית א"כ ה"נ אם עשאן גורן בבית אחר שהכניסן במוץ מיחייבי ולא גרע עשאן גורן בבית מעשאן גורן בשדה וא"כ אכתי יכולין לבא לידי חיוב והאי שרו באכילת קבע [ולכן] נ"ל דאכילת קבע אסירא והיינו דפ' ר' ישמעאל ע"כ ה"פ תרומת נמי במידי דמאכל בהמה אפשר דעביד כרבי [illegible]

אפי' אכילתה אלא משעת הרמה ואילך אף טמאה אין לך בה דהיינו הסקה אלא משעת הרמה טהורה מטמאה דאין לך בה הדלקה אלא משעת הרמה ואילך וה"ה אכילת בהמה דכל הנאות של כילוי פטורה מן המעשר · ופרש"י ואכתי תיקשי לך דספק מוציא מידי ודאי דאפי' עבד כרבי אין אכילה דידיה ודאי טבל הוי [ותירץ] דלגבי איסורא דרבנן מהניא חזקת חבר והכא ניחא אבל בסוף לא מצי לשנויי הכי דמייתי לה על בדיקת חמץ גבי הא דתנן אין חוששין שמא גררה חולדה ודייק טעמא דלא חזינן הא חזינן דשקל חוששין כו' ואין ספק מוציא מידי ודאי ובדיקת חמץ מדרבנן [illegible] יתא בביטול בעלמא סגי וא"כ צריכין לתירוצא קמא דחזקת חבר · ופי' רבי' אפרים דבהמתו ואפי' הוא עצמו שרי לאכול מהנו קבע אע"ג דקודם ראיית פני הבית אסור לאכול אכילת קבע שאני התם דמצי אתי לידי חיוב דאורייתא כשיראה פני הבית אבל כשמורחו בבית דתו לא אתי [illegible] רייתא אפי' אכילת קבע שריא' והאי דנקט בהמתו משום דכל זמן שהיא במוץ [אינה] מוכנת אלא [illegible] אדם א"נ משום שתולה ההערמה בשביל בהמתו ומייתי ראיה מההיא דמנחות פרק ר' ישמעאל

אינה משוחררת אלא קיצר הברייתא לפי שלא הוצרך אלא למשוחררת דצריך גיורת [illegible] תרומה נינהו : **ובא כהן והציץ** · שוטה היה דאפי' אי הוה טמא טוהר אפי' בו ביום [illegible] אנזיר פ"ג מינן ואפי' אם היה קרובו הוא ושלא לצורך המת ועוד דבעי' בני קיימא [illegible] והא הכא דודאי נפל ספק גררוהו · תימה האי בור היכי דמי אי רה"ר הוא מאי פריך [illegible] דספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור ואי רשות היחיד הוא מאי קאמר שהפילה [illegible] ספק ספיקא נמי טמא דתנן בטה' טהרות כל מקום שאתה יכול לרבות ספיקות וספק [illegible] טמא · ר"ל דשאני הכא דגרירת חולדה וברדלס ספק הרגיל הוא הלכך מטהרינן בספק [illegible] ברה"י אפי' ודאי גררוהו ניחוש שמא גררוהו תחתיו וטומאה בוקעת ועולה ואין לומר דפתו[illegible] טפח דא"כ מביא טומאה לבור ולא אתי מה שגררוהו · ואין לומר דסתם חור שלהם הוא [illegible] פתוח לבור אינו רחב טפח דאכתי טומאה בוקעת ועולה · כדתנן בפ' אהלות בית שהוא [illegible] יש בו בנינה טפח ואין ביציאתו פותח טפח טומאה בתוכו הבית טמא וי"ל דחוכו רה"י [illegible]

א) ועי' בתוס' כאן סוד"ה ספק :

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה אם זכר וכו' דבשביל עור עולה אחת :

הגהות מהר"ב רנשבורג א] רש"י ד"ה אם זכר הוא וכו' דבשביל עור עולה וכו' · תיבת עולה נמחק ונ"ב תמלא :

עין משפט נר מצוה

מה א [illegible] סעיף יח וסעיף יב:

מו ב שם סעיף יט:

מז ג [illegible] מעשר הלכה ב סמג [illegible]

[illegible] בשימוש

מח ד מיי' שם הל' י: [לעיל ס. וש"נ]

מט ה מיי' שם פ"ג הל' ו [illegible] ספיף פה:

נ ו מיי' [illegible] הל' יב:

[illegible]

נושא

אין ספק מוציא מידי ודאי

[חולין י' פסחים ט' וש"נ]

מובנה

סדרה של קושיות על הנ"ל